

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 1 "

Num. de Distribuție
Pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Num. de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
un an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deak Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Manuscripte nu se ina-
poiază.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Anul XII.

NUMĂR POPORAL

Nr. 26.

Unde-i partidul?

Incet și pe nesimțite, în sufletul dlui Babeș, se furișează melancolia. Es wär zu schön gewesen... A fost un vis misterios și blând din cale afară, și prea era de tot frumos de-a trebuit să piară. Ieri încă șef de partid și azi nimica. O adiere de vânt mai aspru a fost de ajuns și coroana de hârtie a aburat cât colo în noroi iar schiptrul de mucava s'a frânt la prima lovitură, jucăria atât de frumoasă a șefiei de partid s'a stricat de mâni lipsite de pietate.

Dar și așa iluzia partidului ținuse multă vreme. S'a împlinit anul de când dl Babeș începuse »acțiunea«. La început sgomot și vâlvă. Dl Babeș era beat de succesul său. Cum nu? părea că însuși capii bisericilor noastre se alătură la dânsul și în fruntea unui lung convoi de aderenți el se vedeă intrând triumfător în politica noastră, înlăturând dintr'un singur gest pe acei cari azi reprezintă și conduc poporul românesc.

Dar iluzia asta ținuse numai o clipă. Dacă am voi să vorbim în pilde, am zice că dl Babeș simțea tot mai mult, cum în jurul lui se face un gol, dar asemănarea nu ar fi exactă căci golul fusese de mai înainte, toată lumea îl văzuse, numai dl Babeș nu-l simțise. Și atunci dânsul alergă la un mijloc ciudat pentru a face să nu amuțască sgomotul în jurul său. Am caracterizat mai dăunăzi acest procedeu asemănându-l cu procedeu lui jupân Leib, care

noaptea în codrul Herții pusese pălăria pe o grămadă de bulendre și căciula pe alta și începuse să vorbească cu glasul schimbat când cu »Ștrul« când cu »Ițig«. Iar când veniră »tilhiroii«, Leib strigă la cai hi, iar caii făcură ho. Atunci el strigă din răspuneri cătră »tilhiroii« să stea la o parte că »voi sunteți doi, iar noi suntem trei, întreabă și pe jupân Șmil din fundul căruții«.

Dl Babeș e ceva mai șiret. Văzând că discuția cu sine însuși nu răușește, ori cât și-ar schimba glasul, fie pe ton de broșură, de articol, de atac sau de răspuns, el acuma însuși strigă ho — după ce carul acțiunii sale s'a oprit demult. Și dacă am căuta bine prin fundul căruții am găsi totuși ascuns pe vre-un popă — Coresi, vre-o »Deșteptare« sau altă revistă din provincie.

Întreaga acțiune a dlui Babeș se poate asemăna cu chipurile de copii numite nemțește »Vexierbild«. »Unde-i partidul?« este întrebarea în cazul nostru. Dar ori cât căutăm de un an de zile, nicăiri nu-l deslușim din liniile încurcate și nesigure ale chipului. Acuma vine dl Babeș singur și ne dă explicația că acesta a fost unul din acele chipuri unde ori cât am căuta nu vom găsi ceace se cere.

Dar moderații de felurite nuanțe încearcă tot felul de mijloace pentru a provoca și perpetua aparența unui partid.

Dar cum să înmulțești ceace-i simplu, cum să proiectezi acolo un număr mare de oameni, o mulțime acolo unde nu-s decât

doi-trei inși? Aici ei au găsit un mijloc simplu. Fiecare »moderat« își capătă câte un ziar și așezate în diferitele puncte ale teritoriului românesc, ele produc impresia unei »prese« numeroase și puternice în dosul căreia firește trebuie să se afle o mulțime întreagă de oameni cari susțin și alimentează aceste organe de publicitate: Astfel avem deja »Lumina« la Budapesta, »Severinul« la Caransebeș, »Ungaria« la Kolozsvár și afară de asta alte câteva foi de altă nuanță, dar totuși dispuse de-a se »modera«.

Procedeu acesta de-a crea iluzia unui partid prin foi se poate asemăna cam cu procedeu omului care se așează între mai multe oglinzi puse față în față și se vede înmulțit până la infinit. Tot astfel își creiază guvernul, partidul »moderat«. A așezat pe doi trei inși între oglinzile ziarelor plătite de el și lumea naivă capătă impresia unei mari mulțimi de capete și figuri cari însă toate se aseamănă între ele în mod bătător la ochi. Ei sunt surlașii sgomotoși ai unei oștiri ce nu vine după ei.

Scopul lor e de a amăgi nu numai pe potrivnici dar și pe prieteni, ba mai mult pe acești din urmă decât pe cei dintâi. Căci pe potrivnici, pe noi, nu ne vor amăgi și și nu ne-au putut amăgi nici odată. Aceasta o știu și ei moderații din Cluj, din Budapesta sau Caransebeș. Dar e vorba de a se menține iluzia pentru prietenul lor cel puternic, guvernul unguresc. Acesta trebuie

FOIȚĂ ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

Din viața unui om exilat.

De Matei Milencovici.

Într'un oraș din o provincie a vastului Imperiu rusesc, trăia mai de mult un neguțator tînăr și bogat cu numele Mihailov.

Acest Mihailov, într'o vară plecă la târgul cel mare din Nișni-Novgorod — în cauze neguțătorești.

Când își luă rămas bun dela familie îi zise soarelui:

Mihailov să cu pleci astăzi de acasă; te-am visat rău astă-noapte. Am visat că erai cu părul de tot cărunt pe cap.

Mihailov rise și zise: asta însemnează noroc și câștig, își luă apoi rămas bun dela familie și plecă.

La jumătatea drumului se întâlni cu un prieten al său, caruși neguțator, cu care rămase împreună peste noapte la o crășmă. Beură împreună ceai și se culcară în două odăi alături. Lui Mihailov nu-l plăcea să doarmă mult, la miezul nopții se sculă ca să meargă pe răcoare, sculă pe crășmar se socoti cu el, plăti și plecă mai departe.

După ce a călătorit vre-o opt zile, se opri la un birt ca să mănânce caii, iară el până atunci se duse în o odăie de a crășmarului și se culcă. Pela prânz se sculă și aduse flaută și începu să cânte cu ea. Deodată sosește o căruță trasă de doi cai englezești. Un domn însoțit de doi jandarmi se scoboară din trăsură și întrebă pe Mihailov că cine este și de unde vine? Mihailov,

care era altcum din fire vesel și vorbăreț spuse adevărul curat.

Domnul însă nu mai încetă cu întrebările: unde a petrecut noaptea trecută? fost-a singur ori cu vre-un neguțator? Pentru ce a plecat dela crășmă așa de dimineață? Mihailov se miră de atâtea întrebări și răspunse:

Bine, dar ce mă ispitii atâtea că doară nu sunt eu lotru? Eu, călătoresc în cauzele mele private la Nișni-Novgorod; Pentru ce să vă dau dar vouă samă?

Atunci domnul zise cu voce apăsată: Eu sunt judecătorul dela tribunalul ocolului acestuia, și îți pun întrebările acestea, fiindcă neguțatorul, cu care ai petrecut ieri noapte împreună, s'a aflat dimineața jurghlat. Arată-ți bagajul ca să-l cercetăm cu deamănuntul.

Uimit de aceasta veste neașteptată, Mihailov, care se știă pe sine nevinovat, îi puse la dispoziție judecătorului giamentanele sale.

Jandarmii începură a cerceta cu deamănuntul giamentanele (coferete). Deodată judecătorul scoate dintr'un geamantan un cușit mare și strigă:

— Al cui e cușitul acesta?

Mihailov, care nu se aștepta la o așa surprindere, vede că din geamantanul său a scos un cușit plin de sânge, el tresări de spaimă și se făcu galben la față ca ceara.

— De unde i sângele pe cușit?

— Nu știu de judecător, cum a ajuns acest cușit în geamantanul meu, — zise tremurând Mihailov.

Acum continuă judecătorul: Neguțatorul s'a găsit dimineața omorât în pat. Afară de tine nime altul nu era în cămăruță, care să fi putut săvârși fapta. Cușitul plin de sânge ce-l-am găsit în ge-

amantanul tău, precum și fața ta te dau de gol. Spune-mi dar, cum l-ai omorât și câți bani ai furat?

Mihailov, se jură pe D-zeul cel viu, că el nu este făptuitorul, că după ce au luat cealul laolaltă, neguțatorul s'a dus în odăia lui și s'a culcat, el s'a culcat deasemeni în odăia dealături, apoi că dânsul are la sine numai banii săi: 12 mil de dolari, și că cușitul nu-l al lui. Cine a omorât pe neguțator, nu știe...

Judecătorul însă porunci jandarmilor ca să-l lege pe Mihailov, îl aruncară apoi în trăsură cu picioarele legate, și conșțară geamantanele și banii, și-l duseră în temniță în orașul cel mai de aproape.

Ca să afle ce fel de om e, se făcu întrebare în orașul de unde era Mihailov, de acolo veni vestea că: Mihailov este un om cinstit și cu purtare foarte bună.

Judecătorul însă ținea morțiș că el a omorât pe neguțator și l-a furat 30 mii de dolari.

Soția lui Mihailov auzind despre nefericirea bărbatului ei, veni și ea dimpreună cu cel doi fii ai ei, cari erau mici — în orașul unde era arestat bărbatul, și rugă pe mai marele temniței ca s'o sloboadă să vorbească cu el. După multă rugămintă fu condusă în odăia unde zăcea închis Mihailov. Când l-a văzut în hainele de arestant și în lanțuri, în rând cu tâlharii, începă să plângă, apoi se așeză cu copiii lângă el și începă să-l întrebe despre nefericirea ce l-a ajuns.

Mihailov îi povesti toate din fir în păr. Atunci femeia îi zise: Ce se va întâmpla acum? El răspunse: Pe țar trebuie să-l rugăm. Nu pot să mor nevinovat.

Atunci femeia îi spuse că ea deja a și trimis

să continue a crede că »partidul« există și trăiește, căci altcum pentru cine ar fi să cheltuiască cu el atâția bani și pentru cine să plătească atâtea ziare?

Dar ca mâine vom vedea și pe dl Werkerle zicându-le săturat și cu aier de disperare:

— Să nu mai primiți pe nimeni în partid, căci nu mai am bani să fac câte un ziar pentru fiecare aderent nou.

Și atunci căsătoria aceasta nefirească, alianța dintre guvern și moderați, se va desface. Guvernul va da divorț pe motiv că mireasa nu a avut zestrea, partidul fâgăduit, căci și așa cinstită — nu a fost nici odată.

Dela Mürzsteg la Reval. Ziarul »Journal de St. Petersburg« care este un organ oficial și a păstrat în totdeauna o atitudine rezervată în chestiunile de politică externă, publică un lung articol, în care zice, că la Reval înțelegerea anglo-rusă pentru Asia s'a transformat într-o înțelegere pentru Europa. Marea importanță a acestei înțelegeri stă în faptul, că de acum înainte nu se va mai vorbi de acordul austro-rus, ci de acordul anglo-rus, nu se va mai face mențiune în chestiunea balcanică de Mürzsteg, ci de Reval. Locul Austriei l-a ocupat Anglia. Aceasta este adevărata însemnătate a întâlnirii la Reval, a regelui Angliei cu țarul Rusiei.

Lege pentru lucrători în Austria. Reichsrathul a adoptat cu unanimitate urgența cerută de socialistii democrați, pentru legea privitoare la asigurarea lucrătorilor contra vârstel și accidentelor.

Ministrul de interne a anunțat că guvernul va depune la 3 Noembrie un proiect de lege conținând măsurile în favoarea micilor patroni.

Un suflet eroic: Maiorul Sturdza.

Publicăm mai la vale după »Neamul Românesc« un frumos articol ieșit din penna dlui N. Iorga despre domnul maior Alexandru Sturdza. Într'un articol din revista »Ramuri« dnul Sturdza a publicat un articol de aspră, dar dreaptă critică a armatei românești, la care căpitanul Cotuneanu a

ofensat printr'o telegramă pe dnul Sturdza. Urmarea a fost o ieșire pe teren după care domnul maior fu grav rănit. Cu acest prilej dnul Iorga a scris următorul articol:

Maiorul Sturdza a fost greu rănit la față: sabia adversarului său i-a făcut, dela urechea stângă de-a lungul fălcii, o lungă și largă rană, care va lăsa o urmă neștersă, prin care acela care azi, cu puțin tovarăș, duce una din luptele cele mai grele, cu prejudecățile și vrăjmășile, își va aminti după biruința de cesuriile grele prin care a trebuit să treacă, de suferințele fizice care au intervenit ca să tulbure mulțumirea senină a omului care știe să-și îndeplinească, în marginiile largi ale adevărului absolut, toată datoria.

Maiorul Sturdza, cel învins în judecata cu arma, cel rănit și însemnat la față, e astăzi una din figurile cele mai marcate din oșterea noastră și subit anume raporturi o figură căreia nici una nu i-se poate compara. Fiul aceluia dintre oamenii noștri politici, care a avut într'un grad mai înalt simțul datoriei sale, crescut astfel sub ochii unui părinte care nu-și îngăduie slăbiciuni și a ținut ca unuia său copil să nu le cunoască, Alexandru Sturdza a învățat apoi în școala militară prusiană; nu numai că a studiat meșteșugul armelor și tot ceace trebuie să știe un ofițer cu adevărat modern, dar, în același timp, a avut prilejul să vadă în fiecare amănunt al ei una din cele mai solide civilizații ale lumii și să ia învățături dela dânsa. S'a întors în țară, nu ca un tânăr umit de strălucirea uniformei și armelor sale, ci ca un bărbat matur în tinerețe, cugetător adânc și metodic la o vârstă când cele mai frumoase inteligențe alegură fără frau pe drumurile multe și grele ale gândului, s'a întors om de o superioară disciplină din sine însuși și educator chemat al celor mai tineri decât dânsul.

Ca orice om foarte civilizat trăind într'o societate înapoiată și având, în același timp, o iubire călduroasă pentru neamul său rămas în urmă, dnul Al. Sturdza a trecut peste marginile misiunii lui speciale pentru a încerca îndeplinirea, cu orice greutate și jertfe, a unei misiuni mai înalte și generale. A simțit nevoia de a lucra la prefacerea oșterii, nu numai la pregătire tehnică, în organizare și armament, în conducerea ei de șefii firești, ci și, mai ales, în spirit. Ca profesor la școala militară de infanterie și comandant al companiei elevilor, ca prieten al tinerilor trecuți sub ochii săi, el a întrebunțat vorba ca și scrisul, lauda ca și critica, simpla convorbire ca și porunca și pedepșa disciplinară pentru a da României sale, României noastre iubite oastea pe care să se poată răzima cu siguranță în îndeplinirea chemării sale istorice. Și ceace e de admirat mai mult la acest stră-

lucit ofițer tânăr, care pr'in orice aspect al vieții sale poate sluji de model, fiind, cum a voit și tatăl său, o natură omenească perfect armonioasă — e liniștea, siguranța calmă, eroismul rece care nu se lafurie și nu se retrage, cumpătarea clasică în săvârșirea unor acțiuni de cea mai înalată îndrăzneală. Fața lui nu ogilindoste patimi și nu răsfrânge lupte sufletești, ochii lui nu se furizează și nici nu caută să farmece, vorba lui nu împărtășește mai mult sau mai puțin decât gândul și fiecare cuvânt, ales și cernut vine când și cum trebuie.

Cine a scris articolul său din »Ramuri«, pe care militărește nu trebuia să-l scrie, și a dat seamă de urmări și le-a primit cu liniștea sa obișnuită.

Nu crede în legitimitatea duelului și nu se știe un bun luptător în artificile scrierii; trupul său e mai slab decât al majorității colegilor săi. Totuși a mers înainte durerii și primejdiilor de moarte fără să vădească măcar un zimbet de cochetărie, care e totuși o slăbiciune, fără să se îmbețe de avântul pasional care ajută pe alții în asemenea momente. A simțit lovitura, sângele i-a curs cald pe obraz, carnea sa se va fi strâns de durere, dar sufletul se simte sigur și stăpânit și atânci. Nu s'a lăsat dus pe umeri și nu s'a așezat măcar pe un scaun câta vreme i-s'a curat rana. Și, când la gară îl așteaptă părinții, — tatăl bătrân venise și pentru a mulțumi maritorilor cari ajutaseră, cum a spus așa de simplu și de frumos, pe un »om cinstit« —, a mers drept ca un ostaș, și făcuta străngere de mână schimbată între ofițerul greu rănit și părintele său, a căsătoria inimă, pe ascuns de oricine, nu sângera mai puțin decât fața lătată de sabie, trebuie însemnată ca unul din acele momente rare când ceva din mândria stăpânită a anticității trece prin duhoarea de orientalism a unei societăți decăzute. Cine nu ș-ar doi un asemenea fiu și căși între părinți ar fi în stare să păstreze față de durerea durerilor, suferința copilului unic, iubit peste toate marginile, stoica atitudine de datorie pe care a avut o acest bătrân de optzeci de ani?

Va trece și asta, maiorule Sturdza, prietene de credință și de ideal. Se închid și răii mai adânci pe care nu le vede nimeni ca să le poată alina. Cruzimea brută a vieții e poate cea mai bună din cruzimile ei. Vei merge înainte alături de mine, și sabia lui te va urmări poate tot așa de victorioasă. Vieța ta ne va rămănească, prin aceea potrivire nobilă a împrejurărilor care a făcut pe oameni să așeze pe Dumnezeu în cer. Și, când ele vor fi cu totul înălturate, pe lângă foșosul fanorii sufletului a oșterii noastre, vei fi lăsat pentru tineri unul din acele exemple de stăruință eroică în mărturisirea de adevăr pentru binele țării care nu dispar niciodată. N. Iorga.

către țar (impărat) rugare, dar că n'a sosit încă răspunsul. Mihailov plăcă capul și nu zise nimic. Vezi îl zise atunci femeia: Îți aduci aminte de visul meu, că te-am văzut încărând. Nu trebuia să pleci de acasă. Într'aceea veni soldatul și porunci femeii și copiilor să iasă. Mihailov rămase plângând.

Dupăce rămase Mihailov singur, zise în sine: Afară de Dumnezeu, nime nu cunoaște adevărul, numai lui trebuie să ne rugăm, îndurare numai dela el trebuie să așteptăm.

La o lună după aceasta, Mihailov fu judecat de către tribunal la muncă silnică pe viață și transportat în Siberia.

Treizeci de ani petrecu el în închisoare. Alb ca neaua i-se făcu părul capului, iar barba-i era lungă și subțire. Umblă plecat și încet, vorbă puțin, nu râdea niciodată și se ruga mereu. În biserică cântă în strană, căci era cântăreț. Glasul îi era încă tot frumos.

Dirigătorii închisorii îl iubeau pe Mihailov, căci eră om smerit și blând, iar soții lui de nenorocire îl stimau și-l porecliseră »moșul nostru« și »omul lui Dumnezeu«. Cu toții știau de nevinovăția lui.

De familia lui nu mai auzise nimic. Nu știa dacă femeia și copiii mai trăiesc ori au murit.

Odată aduseră în închisoare arestanți noi. Seara se adunară arestanții mai bătrâni în jurul

celor noi veniți și începură a-i ispti, că de unde vin? din care parte a împărăției și pentru ce au ajuns aici?

Mihailov ședea pe un scăunel și cu capul plecat asculta ceace spunea fiecare.

Unul dintre noii veniți, eră om înalt, cu barba lungă și stufoasă, iar de vârstă cam de vreo 60 ani. El povestea cum a fost arestat.

— Chiar pentru lucruri de nimica am ajuns aici fraților. Erau însă lucruri pentru cari de mult trebuia să fiu aici. Nu se putea dovedi însă nimica. Dealtimele ca să vă spun adevărul am mai fost eu în Siberia, dar nici când n'am rămas mult ca oaspe.

— De unde ești întrebă unul din arestanți?

— Sunt din Velluga, lângă Nisni Novgorod, și mă chiamă Zaharia Petrov.

Mihailov tresări, el încă eră din acel oraș, deci întrebă pe Petrov:

— Spune-mi Zaharie Petrov, nu cumva știi să-mi spui ceva de negustorii Mihailov? Mai trăiesc ei?

— Trăiesc zilu, și încă sunt cei mai bogați din tot orașul. Tatăl lor este în Siberia. Dzeu știe dacă mai trăiește. Dar tu moșule spune-mi pentru ce fapte ai ajuns aici.

— Pentru păcatele mele, împlinesc 30 de ani de muncă silnică.

— Pentru ce păcate întrebă Petrov?

Mihailov tăcu și nu vru să mai vorbească. Arestanții însă spuseră noi veniților, cum a ajuns Mihailov în Siberia, cum în drum cineva a omorât pe un negustor și cum au ascuns cușitul în geamantanul lui și cum el sârmanul pe nedrept a fost osândit de tribunal la muncă silnică.

Auzind Petrov destăinuirile acestea, se uita țintit la Mihailov și plin de mirare exclamă:

— Minune fraților! Minune! Unde se întâlnesc oamenii! — Dar tare ai lămărit Mihailov?

Atunci lui Mihailov îi străfulgeră un gând: oare să nu știe omul acesta că cine a omorât pe negustor — și zise: Ascultă Zaharia Petrov: Nu cumva ai auzit ceva mai înainte de întâmplarea asta?

— Ba da, și încă îmi aduc aminte foarte bine, e multă vreme de atunci zise Petrov.

— Nu cumva ai auzit cine a omorât pe negustor?

— Petrov răspunse zimbând: La cine s'a găsit cușitul acela îl va fi omorât a bună armă. Dacă ție și a și pus cineva cușitul în geamantan, — pe care nu-l prind nu-l spânzură. Apoi să știi că acela care și-a pus cușitul în geamantan — se află a-prope de tine.

La aceste cuvinte Mihailov își zise involuntar: acesta a omorât pe negustor... El se sculă și se depărtă. Mult timp nu putu să doarmă. Îi cuprinsă o întristare grozavă; își aduse aminte de

RÉTAY și BENEDEK,

atelier artistic pentru obiecte bisericesti

BUDAPEST, IV. Váci-utcza 39.

Mare magazin de tot felul de haine bisericesti, prapori, potire, feșnice de altar, lustru, cruci și tot felul de obiecte pentru montarea bisericelor. — Catalog de prețuri și modele trimitem cu plăcere.

În atelierul nostru de sculptură se fac: iconostase complete, altare, tabernacule, amvoane, icoane portative. — Pictare de iconostase și icoane sante, pictare de biserică. — Planuri, catalog de prețuri trimitem cu plăcere. Pe omul nostru expert îl trimitem fără taxă la fața locului, pentru primirea lucrului.

Impresii dela examene.

Numit prin V. consistor ardan, de comisari la examenele din tractul B. — după ce în mod excepțional depun examenul cu elevii mei, — în 22 Maiu am plecat spre a satisface însărcinării primite, la locul destinat.

În 24 Maiu s'au început examenele. Părintele protopop mă asigură că peste tot are speranțe, să avem examene bune. Durere, nu așa s'a întâmplat. Experiența câștigată sub decursul examenelor, pentru bunul protopop a fost foarte deprimătoare. După 4—5 zile începuse a se convinge că sunt pușini cei ce își înțeleg chemarea și mulți cei ce situația nefastă de acum a școlii o folosesc pentru a nu-și da nici o silință. Căci, vezi bine, având a slugi la doi domni, e foarte ușor a te acuza, cătră unul că nu poți presta progres că te împedecă celalalt; iar cătră acesta că te împedecă acela. Și dacă în fața acestor acușezi se cere să dovedească dar progresul făcut în favornl vre-unuia măcar, te trezești că nu servește cu credință pe nici unul. A șuza în chipul acesta de încrederea superiorității, de bunăvoința și bunătatea protopopului inspector, de spiritul de jerfă al poporul care aproape peste tot a rădicat școlile ca palatele și le-a provăzut destul de bine — înseamnă a fi lipsit de tot sentimentul recunoștinței și al datoriei.

Onoare vouă, frați colegi, celor ce în frunte cu colegul V. și între împrejurările de azi vă împliniți cu scumpătate datorita. Să trăiți!

În cursul examenelor, dat mi-a fost a vedea pe lângă constatarea de mai sus și alte albidciuni, alte rane, cari se întind ca o lepră pe corpul naștonei noastre. Nu m'aș simți liniștit în sufletul meu, dacă nu le-aș aminti cei pușini în trecut. Acestea rane sunt cu atât mai dureroase, mai simțitoare cu cât ele provin sau dela cel de o credință cu noi, sau dela frați de aceeași limbă, sau dela cel de aceeași limbă și lege. Dar să vedem.

În tractul pe unde am avut ocaziune să umbliu ca comisari, mai multe comune românești nici până azi n'au trecut sub jurisdicțiunea consistorului gr. ort. român ci și acum stau sub ierarhia sârbească având preot sârb și școală sârbească ori comunală. Frații sârbi nici de cum nu recunosc că atât după dreptul Dumnezeuesc cât și după cel omeneșc, acelea comune fără nici o discuțiune, fără procese, ar trebui cedate ierarhiei românești. Din contră ei nici nu se îndestulesc cu ce s'au pe nedreptul ci și acum vâneză după suflete prin comunele românești. Și grație momellilor cu cari știu seduce poporul ușor crezător, precum și grație nevoilor din casă, comuna B. aproape întregă e pe cale a fi perduată.

Pornit odată, om să fie cine-l va putea opri curențul.

Mai grea și dureroasă decât aceasta e apoi lovitura ce ni-se dă din partea fraților de un sânge gr. cat. O mulțime de comune, de altcun mici și sărace, cari înainte de aceasta erau gr. ort. acum, din mila celor ce lubesc desbinarea, sunt divizate în două părți: gr. or. și gr. cat. Și ce durere, să vezi într-o comună de 80—120 numere două biserici lângă oaltă, mici și slăbuțe de suflă vântul prin ele, iar școală sau nu este de loc sau are fiecare confesiune câte o colibă, pe care el o numesc — școală. Și până când frații între sine se ceartă, se desbină, străinul stă în o parte și rade în pumni, vizându-ne înaintând spre — prăpastie.

Și mai rău stăm apoi în acelea locuri, în acelea comune, unde se află câte un păstor cărula numai acest nume nu i-se poate da. Spre exemplu! Comuna Br. săracă și situată pe un loc nu se poate mai rău, dacă a ajuns abia acum să aibă învățător cu pregătiri corespunzătoare, zic, dacă au învățător, n'au păstor, sau mai bine zis, au, — nu i-ar avea. Dar să vorbească faptele! După examen s'a prezentat doar tot satul, blândului protopop jălbuidu-se și cerând cercetare contra păstorului pentrucă: unii au plătit birul dar nu se știe, alții a plătit cultul și iar i-se cere, alții și ar boteză pruncul căci e trecut de 2—3 luni dar, părintele cere o taxă întreită etc. etc. Declară în fine cu toții că într-o cât nici acum nu li se va face dreptate ei les din silul bisericii. Reintors la sediul protopopesc am și văzut în cancelaria oficiului o petițiune la care erau alăturate mai multe libele de cult ca corpus delicti contra păstorului cu pricina.

Într'alt loc apoi un alt părinte a fost în mijlocul străzii, aproape două ore, pe oșmenii pregătiți a pleca cu corul în frunte la o înmormântare și nu voiă să meargă pe lângă taxa îndată, el își croia însuși taxă cu abatere dela ștol și dela uzul local.

Iată un rău și mai mare, care alimentează în străinarea de biserică și dă curaj vânătorilor de suflete a pătrunde cu toată îndrăzneala în cetatea marelui Andreiu.

Am clint dar nu-mi venea să cred că prin aceste părți se așază așa multe și puternice colonii în epatele comunelor românești. Ceace înainte nu credeam, am văzut acum cu ochii. Pe tot locul unde erariul a avut pământuri, a colonizat tot felul de străini dar mai ales maghiari și germani. Cu ce scop, lesne de închipuit. Eu constat numai două lucruri: că poporul băștinăș a fost respins de a putea ajunge în posesiunea acelor pământuri, chiar pe lângă prețuri fabuloase, dându-se acestea coloniștilor, ba zidindu-

li-se și case pe lângă un preț bagatel ce e a se plăti în nenumărați ani, — și că acești coloniștii cuprind teren și se fac stăpâni chiar și peste comunele românești. Așa d. e. coloniștilor din comuna M. le-au succes a se imbină cu aceasta comună, a se împărtași de toate favorurile locuitorilor băștinași, ba la urmă aceștia au fost majorizați și în reprezentanța comunală așa că azi coloniștii dispun de afacerile comunale după plac. Trist dar adevărat.

Nu pot să nu fac amintire și de luxul observat în unele comune ca și care în viața mea nu mi-s'a dat ocaziune să văd. Era în ziua *Inălțării Domnului*. Fiind pentru mine, ca comisari zi liberă, am luat parte atât la serviciul divin cât și la procesiunea cu liti la holde unde aveau să se sfintească grânele. Aici apoi, în câmp, am putut privi portul mal de aproape. Trebuie să accentuez din capul locului că nici mai urât dar nici mai scump port nu cred să fie ca la femeile din aceasta comună. La neveste capul întreg și fruntea sunt învălitate în bani de aur și argint, fetele au din vârful capului până la mijlocul spatelor o limbă (saibă) lată de bani (150—200 cor.), — apoi și nevestele și fetele au mai multe orduri de galbini pe piept, — hainele la cele mai multe sunt de mătășă, de multe mătăș-albă, de tot fină; ghețele cele mai scumpe; cătrițe cari bucata costă 40—80 cor. apoi inele, cercei etc. așa că după calculul ce l-am făcut am aflat că îmbrăcămintea și decorul unei femei costă dela 600—800 cor. O avere întregă.

Din loc foarte competent am aflat, că inteligența din timpuri îndepărtate ceacă a combate și păzi poporul de a-est lux nebun; durere însă că sfaturile înțelepte și bune nu află resunet: din contră, îndemnurile rele venite dela străini prind rădăcini. Un așa îndemn rău este și urâțul obiceiului de a nu avea mai mult de 1—2 copii sau nici unul. Acestei împrejurări e a se atribui faptul, că o comună cu 8—900 numere, cum e sediul acestui protopopiat, să nu ne dea contingent de ajuns pentru trei sale de învățăwânt; iar numărul sufletelelor în cei din urmă 15—15 ani s'a redus în mod îngrozitor. Doamne! Ce va fi de neamul românesc dacă aceasta dătină păgânească și coruptivă o să se lățească în sânul poporului nostru?

Cetind în ziarul »D.« că în L. o să se țină un matineu în memoria nemuritorului nostru compozitor C. Porumbescu, îmi propusesem, să profit de ocaziune și să merg de cu vreme și eu. Bă mă hotărâi să merg de cu vreme să ajung și la serviciul divin și la parasas în biserică. Așa am și făcut. În biserică am ajuns pela »Credeu«. Servea, cu asistența alor doi preoți, binecunoscutul protopop al locului iar răspunsurile le

locul unde l-au prins și legat în lanțuri, cu un cuvânt, de toată viața lui de temniță de 30 ani. Și toate acestea a avut să le suferă pentru mișelul acesta. Și atât de tare se infuriă asupra lui Petrov, încât chiar cu punerea capului voiă să și răzbuie.

Trecură 3 săptămâni. Mihailov nu putea de fel să doarmă noaptea.

Într-o noapte se preumblă îngândurat prin temniță. Deodată observă că sub o laviță se mișcă ceva. El stătu pe loc și se uită spre locul acela. De sub laviță săi atunci repede Zaharia Petrov și increment de spațiu se uită la Mihailov și îi zice: Ascultă Mihailov! Eu am săpat sub zid o groapă, și în toată ziua când mă duc la lucru, scot pământul în turecile cizmelor, tu să faci Mihailov, să nu spui nimăului nimic, că și pe tine te scap de alcea, dacă mă descoperi te omor.

Mihailov răspunse: Eu nu am lipsă să mă duc de aici, dar de omorât nu mă mai poți omori fiindcă mai omorât de mult. Că te voi descoperi, ori voi tăce, aceasta cum mă va povățui Dzeu, așa se va întâmpla.

A doua zi, când scosseră pe arestanți la lucru, soldații descoperiră groapa de sub zid. Mai marele temniței porni cercetarea. Cei mai mulți nu știau de treaba asta, iar cei cari știau nu-l descoperiră pe Petrov, înfricați de amenințarea

lui. Atunci directorul temniței se adresă cătră Mihailov. Directorul știă că Mihailov este om drept, și îi zise:

— Moșule tu ești om drept, spune-mi năntea lui Dumnezeu: cine a făcut asta?

Mihailov nu zise nici un cuvânt, el nu știă ce să facă, să-l spună pe Petrov, — pe acela, care l-a nenorocit întregă viața, — ori să facă.

Directorul mai întrebă odată: spune bătrânule, spune drept, cine a săpat groapa?

Mihailov, privi spre Zaharia Petrov, care stă ca încremenit, și răspunse: Nu pot să spun die, — Dumnezeu îmi poruncește să tac, fă cu mine ce voiești.

Ori câtă trudă și-a dat directorul cu el Mihailov n'a zis o vorbă mai mult. Astfel nu s'a descoperit că cine a săpat groapa.

În noaptea următoare Mihailov ședeă îngândurat pe o laviță, el observă că cineva se apropole de el și i-se așază la picioare. Deși eră întunec, desluși că-l Petrov și-l întrebă:

— Ce mai vrei dela mine? Ce cauți aici?

Să pleci din fața mea, că îndată chem sențina.

Petrov îngenunche atunci înaintea lui Mihailov, și cu ochii plini de lacrimi îi zise:

— Iartă-mă Mihailov! Eu sunt ucigașul neguțătorului. Eu am ascuns cușitul la tine. Și pe tine

aveam de gând să te omor, dar muzisem șgomot în curte și uite am ascuns cușitul în geamantanul tău, și am sărit pe fereastră afară. Acum vocen lui Petrov începă a tremura și din ochi îi curgeau șiroaie de lacrimi, el zise din nou: Iartă-mă Mihailov; iartă-mă pentru numele lui D-zeu. M'oiu duce singur să înșălințez că eu am omorât pe neguțător, și pe tine te vor slobozi din închisoare; și te vei putea duce acasă.

Mihailov răspunse: Ușor îți este șie să vorbești, dar grea îmi este mie suferința. Unde să mă duc eu acuma? Soția și copiii mei au uitat de mine. Eu sunt om fără casă, — pustiu...

— Mihailov iartă! Tu ai știut că eu sunt cauza nefericirii tale și tot nu m'ai descoperit ieri, iartă-mă pentru unul D-zeu, mie blăștămatului afurisit, — și iarăși începă să plângă.

Auzind Mihailov suspinurile lui începă și el a plânge și zise:

D-zeu să-ți ierte!

Zaharia Petrov în ziua următoare făcū arătare împotriva sa, că dănsul este adevăratul ucigaș al neguțătorului. Hotărîrea de eliberare însă îi găsi pe bietul Mihailov — mort.

In atențiunea parohiilor!

SZENTGYÖRGYI OSZKÁR,

ploter de firme de embleme de biserici și auritor,
Marosvásárhely, Kossuth Lajos utca 26.

Săvârșește orice lucru în branșa aceasta în mod de gust frumos și trainic pe lângă garanție. Însemnez că pictarea bisericilor am studiat-o în decurs de mai mulți ani în București și în celelalte orașe mai mari ale României și așa e eschisă

orice incorectitate în executare. — La dorință se trimit desemnuri porto-franco.

Cu distinsă stimă:

Szentgyörgyi Oszkár.

cânta minunat corul mixt al maeștrului V. Le-am ascultat pe toate până la fine. După parastas, protopopul ține o cuvântare ocazională despre Porumbescu accentuând necesitatea de a se intrupa și în societatea noastră aceea armonie care există în compozițiile regretatului Porumbescu est. est.

După aceasta ne-am dus cu toții la matineu. Publicul foarte mare, succesul splendid.

În sfârșit s'a încheiat și aceasta în mod demn de memoria celui sărbătorit și se îndepărtară care încotro: altul la bere, altul acasă. Eu ca străin nu aveam unde merge ci mă așezai la o masă spre a prânzi. Aci făcui cunoștință cu vre-o câțiva domni dela cari înțelesui că societatea cultă din loc nu s'a prezentat la matineu chiar în număr complet și câte și mai câte. Atunci văzui că a fost nu numai actuală dar și potrivită împrejurărilor locale accentuarea armoniei în sf. bisericească. Doamne ajută s'auzim că cuvântul trup s'a făcut!

Ca pretulindeni, așa și în aceste părți multe porniri rele bântuie în sânul poporului nostru. Spre a combate aceste porniri primejdioase, despărțământul »Asociațiunii« a luat măsuri spre a scoate mai multe cărți prin cari să se combată toate relele și să se dea sfaturi bune și folositoare poporului și în scopul acesta a însărcinat pe unul dintre cei mai activi și mai erudiți membri ai săi, cu compunerea de atari cărți. Întâmplător mi-a ajuns și mie în mână o cărțiță de acest fel cu titlul: »Deprinderi păgubitoare« în care autorul, cu o deosebită dragoste de neam, cu multă cunoștință de cauză și cu durere față de soarta și viitorul poporului nostru, combate toate pornirile rele cari au prins rădăcini în sânul poporului din aceste părți. Acestea cărțițele, după cât știu, se împart gratuit pe întreg teritoriul despărțământului. Traciate fiind în aceste cărțițele multe porniri și deprinderi rele cari sunt lășite și în alte părți locuite de români, ele sunt de recomandat a se răspândi peste tot locul între țărânii noștri.

După încheierea examenelor făcut pregătirile necesare spre a pleca către casă. Părintele protopop și colegul P. mă însoțiră cu căruța până la gară. De aci, după ce mulțumii părintelui protopop pentru călduroasa primire; colegului P. pentru bunăvoința arătată, poraii spre casă ducând cu mine, precum se poate deduce și din cele premerse, atât suvenirii dulci și plăcute cât și impresii triste și pline de amărăciune. Cu acestea am sosit apoi în mijlocul acelor pe cari li doream și cari mă așteptau.

la Sânziene 1908.

Nuțu.

Prigonirea învățătorilor din Bihor.

«Toporul și pădurea».

În toate veacurile și de toți oamenii minciuna a fost socotită păcat mare și minciinosii se pedepseau. La noi în țară însă de multe ori minciuna e privită ca virtute și se răsplătește cu ofiții grase, solvite din sudoarea popoarelor. În formațiunile minciinoase zărele jidano-maghiare le tipăresc cu mare vâlfă și cu litere groase. Unii oameni, cari nu știu cum să se susțină altfel, căci a munci este greu, paradează mereu cu patriotismul față de ori și cine, ba chiar și față de aceia la care iubirea de patrie le este la inimă; ei nu se știu altcum valida decât defăimând pe alții, lovind în almuțul cel mai scump al omului cu iubire de locul natal și de patrie. Lucru firesc că omul se scârbește de atâta obrăznicie din partea lor, dar n'ai ce le face, trebuie să suferi și nedreptăți căci astăzi e încă timpul suferințelor.

Cine a citit foile maghiare s'a putut convinge cum aproape toate sunt pline de învinuirii nedrepte la adresa mea și încă a unui vrednic învățător român cu numele Dudulescu. Ele dau alarmă și cer osândirea noastră. Vezi foile »Nagyvárad-i hírs újság« și »Szabadság« din 4 Iunie. »Nagyvárad-i Napló«, »A Nap« din Budapesta 5 Iunie, »Népt. lapja« și »Tiszántul« din 11 Iunie și altele. Ne fac învinuirea că am avut în școlile harte din România și cărți oprite, aflate cu ocaziunea vizitațiunii școlare, făcute din partea inspectorului reg. Vasady, pe care însă în comuna noastră până azi nu l-a văzut nimeni.

Văzând că dintre foile române numai »Tribuna« (nr. popular din 7 Iunie n.) înregistrează halta pornită împotriva noastră, iar altele de fel, — de altă parte văzând, că nici unul din inv. noștri din țara Bihorului temându-se de răzbunare nu cutesc să-și spună năcazul și amarul torturilor la care ne supune încredințatul inspectoratului reg. — invizitorul școlar: Karácsony (fost Crăciun), — m'am hotărât să scot eu adevărul la lumină.

Noi românii în tot locul ba chiar și în parlament suntem învinuiți cu neubire de patrie, deși românii își iubesc mai mult patria, vărsându-și în trecut și sângele pentru ea, iar dascălul român crește filii iubitori patriei. Cine sunt aceia cari pe lângă un salariu neloseminat săvârșesc atâta muncă culturală și religioasă morală, crescând apărători tronului, ca învățătorii români? — și acum ei sunt defăimați prin zăre, numiți în batjocură de »Oláh tanító, izgató román tanító«, cine sunt agitatorii? Neomaghiarii cei cu 5 pișule cari nu se știu valida înaintea maghiarilor veritabili nu-

mai prin insinuații. Și știți cine a năcăjit în anul acesta aproape pe toți învățătorii din Bihor? Susamintitul inv. de stat din Hotar (Izsoallaga) Iosif Crăciun, azi Karácsony József, român, de naștere din Jaca, fost de religia gr. ort., crescut de bis. gr. or. și neamul românesc cu păne și păsulă câștigată cu sudoare; a fost primit gratis în seminarul diecezan și pedagogul român din Arad, de care focular cultural acum își bate joc; a studiat prin anii 1882—3—4/5, a ajuns învățător conf. gr. or. în satul său natal în Diosg, și de aci în Jaca, de unde a ajuns inv. de stat în Hotar. Fiind tatăl său om mirean și cu haine românești s'a genat de el — fiul său natural. În căsătoria primă a avut de soție pe o româncă, iar în a doua a luat pe Meridraszky Piroška, de rel. rom. cath. În intervalul cât a fost ca inv. în Hotar (Izsoallaga) și-a părăsit și legea moșilor și strămoșilor, trecând la reformați și după toate aceste D-zeu știu cum, și pe ce cale a ajuns vizitator la școlile de pomi din cercul Aleșd și tot atunci și tutor peste averea unei doamne bancrotate.

Când venea la mine la școala de pomi, își radea de frunțașii noștri români, de înst. noastre și de preoți, — când am văzut că vede la masa mea și-și neagă originea și neamul, l'am muștrai zicându-i că nu l rușine să-și bată joc de acela cari l-au crescut cu pânea lor.

Ajungând dânsul acum revizor peste școlile confesionale, a făcut o adevărată incvizitie școlară în luna Maiu a. c. Iată metoda lui: Vorbește ungurește cu băieții mici de 6 ani, veniți la școală la începutul primăverii. Răspunsurile date de elevii claselor superioare din limba maghiară nu le-a remarcat, — după multe ispitiri patriotice merge în bănci la prunci și vizitează cărțile, neafiland cărți oprite a luat niște caiete murdare rămase dela alți elevi leșiți dela școală, în cari pe lângă alte însemnări erau scrise și cântece naționale: »Treii colorii«, »Hai să dăm mână cu mână« ș. a. Luându-le dela ei și căutând înainte, îndemna pe prunci să cânte, băieții începură după dânsul a cânta așa de răsună școala. Apoi începu cu apostrofări patriotice, la care nici Petrea dascălul n'a rămas dator. Cercetând hartele (să pe părete o hartă a Ungariei, folosită mai înainte, ediție mai veche, dar edată de unguri și procurată de comitet la recomandarea inspectorului reg. înainte cu 20 ani. Avem și hartă nouă, dar cea veche am pus-o numai pentru decor. Iese din sărite de nou, zicând că folosesc hartă oprită, — li spu că e harta Ungariei, nu alta, apoi o depărtez. La protocol cu toate astea m'a timbrat de »nepatriot«.

Din raportul inspectorului văd că acum suntem puși sub cercetare disciplinară. Verdictul e

Spiritul sau alcoolul ca cel mai primejdios dușman al omenimei.

Prelegere populară de Ioan Roșu învățător în Buteni. (Urmare).

b) Influența spiritului asupra familiei individuale.

După ce văzurăm o unică parte a grelelor urmări ce le exercită spiritul asupra individului pățimaș, urmează să aruncăm o privire asupra tabloului trist ce ni-l prezintă viața familiară și familia unul om bețiv.

Cred că nu e de lipsă să căutăm a dovedi ca fapte concrete (anumite) traiul, pacea și liniștea ce există între omul bețiv și membrii familiei sale; — știm doar cu toții, că în casa omului bețiv numai de pace nu poate fi vorba. Muera și pruncii săi, pe lângă că n'au ce mânca și n'au cu ce se îmbrăca, ci trebuie să umble zdrențoși și flămânzi ca vai de ei; — dar mai au să îndure și înjurăturile, bătăile și huiduirile capului casei infuriat de otrava birtașului. De câte ori se întâmplă, că vedem muerile unor astfel de oa-

meni cu capul spart, cu părul despletit, și cu și cu hainele spintecate de »soțul« său care l-a jurat credința înaintea altarului? — dar pruncii unui atare om de câte ori sunt înspălmânați, bătuiți și huiduiți încât sermanii nu odată se întâmplă că l vedem căzind în boale grele din care numai sapa și lopata li mai pot scoate.

Ei dar cercetările oamenilor de știință au aflat că nici dela naștere pruncii oamenilor bețivi nu sunt sănătoși. Jumătate din ei mor înainte de a implini vârsta de un an; iar ceie rămân în viață sunt cu mult mai slabi, atât trupește cât și sufletește decât pruncii oamenilor cari nu s'au dat bețeli. Acești prunci devin în viață epileptici (boala rea) idoși etc. și au să poarte viața lor întreagă pe trupul și sufletul lor pecetea neagră a destrăbălării tatălui lor. Iar dacă se întâmplă, de fiul sau fiica unui atare om au moștenit însușirile mamei și sunt sănătoși, atari copii nu și pot scoate nasul între oameni de rușinea tatălui lor care zilnic improptește păreții birturilor, se ceartă și se bate cu toată lumea, și înjură de-alungul ulițelor pe oricine dacă l-se ivește în cale.

Iată dar influența ce o exercită spiritul asupra celui ce-l consumă se simte în foarte mare măsură și asupra familiei sale și mai ales asupra acestora.

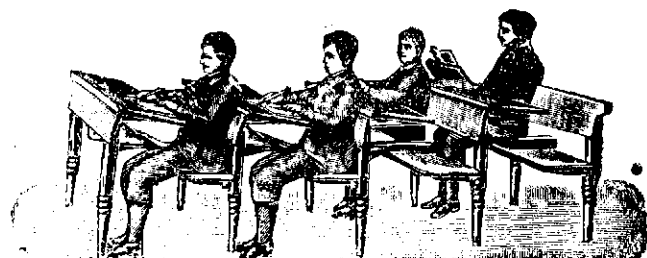
c) Influența spiritului asupra societății al cărei membru e pățimașul.

Se știe că individul e și membru al societății omenești și ca atare are datorința morală de a conlucra fiecare la ridicarea prestigiului (cinstei) societății al cărei membru e. Înainte însă de a cercă se prezent unele din pagubele ce le cauzează omul bețiv patriei, bisericei, școlii și neamului său, vă voi prezenta din cuvânt în cuvânt o parte din studiul susnumit al profesorului dr. G. Proca, care zice:

»Pentru societate alcoolismul (spiritul) reprezintă o cauză însemnată de pierdere deoarece chiar înainte de a produce leziuni boale organice, otrăvirea cronică (zilnică) cu alcool atacă ființa psihică (sufletul) și micșorează valoarea socială a indivizilor. Victimele ecetei otrăviri ajung nu numai la spital și la cimiter (morminți).

Bancă de școală
Mobile de școală
Mobilă modernă de bioururi
și fabricare de instrumente gimnastice.
Catalog de prețuri gratuit și porto franco.

prevedem. Eu l-am zis că-mi iubesc patria mai mult decât dânsul. »Pe creștini îi caracterizează credința, iubirea și speranța«, din care numai una dacă lipsește, celelalte încă se pierd. Pe omul social îl caracterizează trei calități: iubirea de neam, lege și patrie; care se împadă de neam lege, acela ușor va părăsi și patria. Eu care îmi iubesc neamul și legea, patria îmi este scutul de apărare, pe care o iubesc până când dia-ți negi neamul și legea. Mai vine apoi cu unele la cari asemenea l-am răspuns. Peste tot a fost foarte dur și vătămător, încât cugetam că am de a face cu un om care n'a fost în pedagogie, deși voia să arete că Dzeu știe ce învățătură are. Cu câți colegi am convenit, toți erau în fel de indignați de purtarea lui.

Dânsul nu numai cu învățătorii pe cari îi ține mai inferiori decât pe sine, deși sunt învățători cărora el nu e vrednic nici să le deslege curelele încălțămintelor, ci și cu preoții tractează dur. Când a ajuns în comuna Lunșoara, în vreme ce eu eram cu elevii la excursiune școlară, a mers la casa preotului, unde fără să se recomende a început într'un ton poruncitor să facă întrebări, că unde este învățătorul din școală? Preotul neștiind cu cine are de lucru, și judecând după purtare că nu poate fi ceva om inteligent, nici de pe acum nu s'a sculat ca să-l primească, ci l-a răspuns că »învățătorul, dacă nici elevii nu sunt în școală, trebuie să fie cu elevii în apropierea școlii« — și a vorbit frumos cu el. — Pentru ce face oare dânsul atâtea năcaz bleșilor învățători? Pentru ce halta asta? Pentru ce strigă cu gura spartă că dânsul e patriot și alții nepatrioți (áru ó)? Cred că vor fi în curat on. cetitori, pentru ce defaimă omul acesta pe bleșii învățători și pe alți cărturari români? Pentru ce să ajungă mai tute la un *os de ros*, anume de sub inspecție regesc (segéd tanfőgyelő). Poate să-și câștige meritele în mod cinstit, fără ca să-și jertiască colegii. Numai atâtea deocamdată. Dacă va dori li pot servi și cu altele.

Scopul educației trebuie să fie perfecționarea omului și prin om întărirea statului, iar existența statului se asigură prin moralitate. Având educația scopul acesta sublim, nu trebuie puși în fruntea instrucției oameni cari au în vedere numai scopuri egoistice, ci pe acela cari înțeleg prin întreaga activitatea lor la binele comun al tuturor cetățenilor din patrie.

Ministrul Apponyi cred că după ce va fi informat bine despre ființa organelor sale, va numi de inspectorii astfel de oameni cari să fie spre binele tuturor cetățenilor, să nu sădească ceartă și invidie în sânul apostolilor culturii, cari până acum au fost mulțumiți cu pâinea cea amară ce au avut o.

Orfelinatele, închisorile și casele de prostituție (desfrânare), ospiciile (casele) de nebuni și azilele de infirmi sunt populate de alcoolici și progenitura lor. Într'un singur an Franța ar fi cheltuit peste 8 milioane lei pentru alcoolicii nebuni, 9 milioane pentru reprimarea crimelor sevărite de alcoolici și 70 milioane pentru asistența alcoolștilor. În Anglia pierderile din cauza alcoolismului ar fi de aproape 3 milioane pe an. În Statele-Unite, după scotocirea unui ministru de peste Ocean, intoxicația (otrăvirea) cu alcool a făcut următoarele victime în zece ani: a distrus 300.000 de indivizi, a trimis 100.000 copii în stabilimentele (casele) de binefacere, 150.000 osândiți la închisoare, 10.000 nebuni în azile. A pricinuit 1.500 asasinat, 2000 sinucideri, a făcut 200.000 văduve și un milion de orfani.

Iată fraților o licoană a jertfelor spiritului ce te îngrozește și face se și se ridice părul în vârful capului, când auzi ce sumedenie de bani papă această otrăvă de pe spatele omenimii, ce mulțime de vieți seceră și ce de suflete nevinovate aruncă în brațele străicel și a durerii.

Și după ce cunoaștem acum aceste date culese de prin depărtări mari să ne vedem pe noi aici acasă să ne cunoaștem faptele și mai ales pășăniile noastre, căci așa e și zicula că românul din nimic nu învață ca din pășania sa:

(Va urma.)

Numai prin pace va înflori patria, pentru care întotdeauna am ostent cu toții, noi românii, cari ne știm iubi neamul, legea, patria și pe deaproapele.

Lunșoara, 30 Iunie 1908.

Petru Clău.
inv. teol. abs.

Mare incendiu în capitală.

Miercuri înaintea de amiază o explozie de benzină a îmbrăcat în flăcări fabrica de curățit și văpsit postavuri *Kovald* din Budapesta. Focul a încins întâi etagiul al treilea, pe urmă toată fabrica. Jertfele flăcărilor sunt 3 morți și 7 greu răniți. Catastrofa a abundat în amănunte înfloritoare.

Ceva înainte de 12 ore a. m. trecătorii de pe stradă au fost oprți de țipetul înfloritor:

— Ardem, scăpați-ne, ajutor!

Într'o fereastră dela etagiul al treilea a apărut o femeie cu fața transfigurată de groază, cu părul vălvoi, gata să sară din înălțimea ameițitoare. Deasupra ei pe geamurile deschise năvăliră limbi de flăcări. Trecătorii i-au strigat: »Așteaptă o clipă, aducem perne!« Vechii cari veniau grăbiți cu pernele să le aștearnă în dreptul ferestrei din înălțime, sosiră însă prea târziu, căci frumoasa femeie zăcea deja pe pavaj cu membrele sfărțiate.

O priveliște și mai înfloritoare se arată atunci trecătorilor. În ferestrele vecine apărură patru până în cinci fete, țipând îngrozitor. Rând pe rând s'au aruncat în stradă. Pernele așezate în stradă n'au folosit mult, toate s'au rinit greu. Cea de pe urmă fetiță înainte de a sări în adâncime a îngenușchiat pe marginea ferestrei, și-a făcut cruce și s'a rugat. Rochița ei flutură apoi în înălțimea ameițitoare, dar și ea și-a zdrobit membrele căzând pe trotuar. — Pe urma ei răsări în fereastră un bărbat. S'a uitat în stradă și văzând trupurile ce zăceau acolo sfărțiate, a fugit dela fereastră, dar a apărut încurând iarăși și legând o funie de marginea ferestrei, care deja prinsese flăcări, a început să se lase la vale încet. Lumea din stradă privea cu respirația oprită de groază mișcările celui care se legăna în văzduh. A reușit însă să ajungă jos tocmai în clipa când deja și capătul de sus al funiei prinsese flăcări. Sus la ferestre apărură iar bărbați și femei, dar salvarea era deja aproape. Din strada vecină apă în trăsura societății de salvare. Într'o clipă s'au dat în dreptul ferestrei pânze de salvare și cei de sus săriră pe rând în ele. Cu totul nouă înși. Eră emoționant să-i vezi pe cei salvați cum îmbrățișau pe salvatorii lor. Alături însă se desfășură o priveliște sfâșietoare: O mamă care recunoscuse printre fetele ce zăceau în chinuri convulsive pe pavaj — pe fiica sa, își smulgea părul plângând cu țipete. — Oamenii priveau jalnicul tablou cu ochii scâlțați în lacrimi.

Sosiră încurând și pompierii, așternându se din greu la muncă. Au pătruns în colosul încins de flăcări. În etagiul al doilea erau o mulțime de vase de tînchete conținând benzină. Exploziile neîncetate alimentau incendiul, dar pompierii ca sforțări extreme au reușit totuși după o lungă și anevoioasă muncă să scape o mare parte a edificiului și să asigure și edificiile învecinate. Pumpele funcționau grăbit de toate părțile, revărsând un torrent de apă asupra flăcărilor.

După localizare a sosit la fața locului secretarul de stat dela ministerul de comerț și industrie *Szterényi*. Impresionat de tragica priveliște a zis că mai mult ministrul nu va permite să se edifice fabrici în centrul orașului. Fabrica *Kovald* se află adică în strada *Szövetség*, aproape de centru. Pagubele sunt enorme.

Jertfele catastrofei au fost internate în spitalul *Rokus*. Iată numele lor: *Andrei Kristyán*, fochist în etate de 21 ani, — a ars scum; *Irina Kovács*, a sărit dela etajul al treilea și și-a sfărțiat capul de trotuar, — a murit în trăsura de salvare în drum spre *Rokus*; *Otilia Csakules* a sărit și ea din etajul al treilea, — a murit îndată ce-a ajuns la spital. Rănite mortal sunt fetele: *Juliana Bálást*, *Marița Kráthi* și *Margareta Kohn*, care de groază a și înebunit.

Din lupta națională a altor popoare.

În ziarul »Berl. Tageblatt« găsim o interesantă confirmare a vechiului adevăr că orice apăsare națională naște reacțiune. E vorba de poporul danez din provincia *Schleswig-Holstein*. Provincia aceasta a fost alipită la Prusia pe urma războiului dela 1868 dintre Danemarca și Prusia aliată cu Austria.

La început poporul danez fu lăsat în posesiunea drepturilor sale naționale. Dela 1888 însă începu prigonirea lor națională cu scop de-a-i germaniza. Școalele primare fură germanizate, limba daneză redusă la limba de catechizare.

Urmarea fu tocmai inversă. Poporul întreg începu să-și trimeată copiii după terminarea școlii primare în Danemarca la număratoarele universității pentru popor (*Volks-hochschulen*).

Aici fu refăcută și naționalizată toată cultura tinerilor danezi. Mai mult chiar, aici se făcea, fără ca guvernul german să poată împiedeca, nu propaganda culturală numai ci și politică și tinerilor li-se infiltra o nouă credință politică: dezideratul ca provincia daneză *Schleswig-Holstein* smulsă dela patria-mamă să fie realitate *Danemarcel*, va să zică un fel de *iredentism danez*.

Această nouă direcție politică și-a adus și roadele. De unde mai de mult politica făcută de deputații danezi în camera prusiacă fusese conciliantă și moderată, acum se făcu o mare schimbare. La ultimele alegeri pentru camera prusiacă nu a mai fost reales vechiul reprezentant *Jessen* al danezilor, ci alți doi deputați cu program *iredentist danez*.

Acuma ziarul german se plânge și mustră politica de asuprire a guvernului german care prin măsurile sale neșabuite a provocat această nouă pacoste pe capul Germaniei: *iredentismul danez*, și se întreabă dacă nu ar fi fost mai bine de-a lăsa, danezilor drepturile și școala lor națională?

NOTĂȚI.

ARAD, 9 Iulie n. 1908.

— Majestatea Sa la vânătoare. Se anunță din Ischl: Majestatea Sa a plecat ieri singur la vânătoare și a împușcat un cerb cu douăzeci ramuri la coarne. Maj-Sa s'a rentors foarte vesel de acest succes numai seara la 7 în Castel.

— Noul comandant de corp al Timișorii *Liborius Frank* a sosit ieri în Timișoara spre a-l ocupa postul. La gară a fost așteptat de ofițerii superiori și o companie de onoare în frunte cu muzica.

Când trenul a sosit în gară muzica a intonat imnul *Gotterhalte*. Comandantul este un om înalt, puțin cărunt, cu un exterior plăcut și simpatice.

Cum se aplică legea de naționalități? Judecătoria administrativă, cel mai înalt for în chestii administrative a adus zilele acestea o hotărâre principială relativ la interpretarea unei dispoziții a legii de naționalități privitoare la limbă. Prilej la aceasta a dat un recurs contra unei alegeri de suprefect și notari comitatensi, în care

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás — maeștru de monumente și pietre de almitr. —

Fabricație proprie din marmoră, granit, șeyit, labrador etc., din pietre de mormânt magazinia se află în *Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.*

Cănelaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21.** Telefon 662.

Filiale: *Magyvárad, Gygyesbánya, Déva și Bánpatar.*

petenții cer nimicirea alegerii pe motiv că au fost respinși dela candidație și că nu s'a avut în vedere acea dispoziție a legii de naționalități care spune, că guvernul se va îngriji să aplice pe teritoriul naționalităților oameni cari posed limba și după puțină sunt din sinul aceleiaș naționalități. Judecătoria sub președinția lui *Wlassici*, vestitul ministru de culte de odinioară, a respins recursul, pe motivul că legea de naționalități nu prevede aceasta ca o neapărată condiție a posibilității de a ocupa astfel de funcții.

Multă bunăvoință, în interpretarea spiritului legii n'avem ce zice!

— Carol Andrényl — cetățean de onoare. Adunarea municipală a orașului Arad a ales ieri cu unanimitate însușirea de cetățean de onoare pe domnul Carol Andrényl, drept recunoștință pentru generoasa sa faptă filantropică.

— Intru salvarea școlilor. Ni-se comunică din Bățania, că sinodul parohial de acolo sub conducerea domnului dr. Demetriu Barbu a hotărât cu însușire susținerea școlii și întregirea salariului învățătoresc.

— Reconstituirea »Ligei culturale« în Iași. »Frăția Românească« anunță: Se reconstituie, în Iași, secțiunea »Ligei culturale«. Dnul profesor N. Iorga va ținea în acest scop, o conferință: »Iașul față de mișcarea culturală a tuturor românilor«, în folosul Ligei, la Teatrul Național, Marți, 24 Iulie, ora 4 după amiază.

— Alegere de vice-notar în Pauliș. În Pauliș s'a ales cu aclamație de vice-notar dnul *Nicolae Daniel*.

— Alegere de preot. Duminecă în 8/21 Iulie a. c. s'a ținut alegerea de paroh în comuna Bănia. Cu această ocaziune Băniienii s'au purtat foarte frumos, punându-și cu toții încrederea în fiul comunei teologul Pavel Bogoevici. Actul alegerii a fost condus de Prea On. Domn Mihail Popovici protopresbiterul Mehadiei.

— Numiri. Dnul Nicolae Chisan și dl Ioan Roșca, funcționari la ministerul cultelor au fost înaintați la gradul de revizori de conturi, în acel minister.

Felicitări călduroase!

— Mulțumită publică. Învățătorul pensionat din Almaș Cornel Novac cu ocaziunea examenului final din a. c., ținut la 8 Iulie st. n. a binevoit a dăruți școlărilor mei, ca indemn la cercetarea școlii și la învățatură, 25 bucăți de cărți: »Războiul ruso-japonez« și »Dreptul poporului«. Pentru aceasta faptă vrednică de laudă și pe aceasta cale îl exprim în numele școlărilor mulțumită. Almaș, la 7 Iulie 1908. Cu stimă: *Ioan Iancin*, Inv.

— Ciocnire de trenuri. Am anunțat deja în numărul nostru de ieri, că în gara dela Hajdu-Szoboszló s'a întâmplat o feroasă ciocnire de trenuri.

Ieri se cunoșteau ca victime a nenorocirii doi morți, un avocat din Nădlac cu numele dr. Bakos Ödön și un fochist, afară de acestea 17 răni grave. Azi numărul victimelor s'au mai sporit.

Au mai murit doi în spitalul din Dobrișin, iar numărul răniților grav s'a constatat a fi de 30.

Un martor ocular istorisește înfiorătoare întâmplare astfel:

Înainte de a ajunge în gara Szoboszló, par'că simțeam că trenul a greșit macazul. Deodată ne izbî o sguduitură teribilă. Geaman/anele căzură grămadă în cupeu. Unul a căzut peste mine și m'a rănit la cap și la picioare. Nu ni-am putut bine reculege, când deodată auzirăm vaețe și țipete grozave, încât mi-a înghețat sângele în vine. Văzduhul era plin de țipete înfiorătoare. Șeful de tren alerga agitat în dreapta și stînga strigînd:

— Inapol! Dați-vă iute îndărăt pentru că este o explozie!

Vă închipuiți ce teamă ni-a cuprins; ni-am renors cu toții în compartimente de urde n'am ieșit decât peste câteva minute; când sosiră oamenii cu toți aprinse bănuim că a trebuit să se întâmple o mare nenorocire. Niciodată nu voi uita priveștea ce mi-s'a înfățișat atunci. Cupeul meu era legat de un cupeu mai lung împărțit în cl. I. și II. În vagonul de cl. I. era cu adevărat icuit un vagon de cl. III. În ușa unul compartiment era un mort. Gâtul i-a ajuns între ușa, care l'a retezat aproape. Mai târziu am aflat că mortul era avocatul dr. Bakos.

O damă alerga agitată frîngându și mîinle și strigînd:

— Sfinte Doamne!

Doamna aceasta a istorisit că se afă într'un compartiment cu dr. Bakos și vorbeau împreună. În clipa nenorocirii ușa s'a trîntit cu o violență extraordinară și i-a strîns gâtul nenorocitului avocat. Am sărit imediat să-l eliberez, n'am fost însă în stare să împing îndărăt ușa. Ceis'a încă au încercat dar n'au putut nici ei. În s'ârșit cu un ajutor dinafară s'a tras ușa. El era însă mort. Un singur țipet n'a scos, încât nu ne venea să credem că este mort.

Într'un compartiment de clasa III se afă o femeie bătrână cu doi copii. În urma ciocnirii, vagonul s'a crepat și nenorocii au căzut între roate. Trenul i-a tîrât mai multe minute, leșinați cu grave contuziuni. Am alergat mai mulți inși să-l scoatem, dar abia cu greu am isbutit.

În toate părțile țipete, și vaețe fioroase. Muncitorii cu toți aprinse, medicii și oamenii de al societății de salvare. Câte un gemet înfundat, horcăt se auzea. Lângă ruinele unul vagon de cl. III călătorii încercau o femeie. Femeea aceasta a fost în vagonul a căror călătorii aproape toți au suferit grave răni. Avea un băiețel care îi sugă la sân, și nici unuia nu i-s'a întâmplat nimic.

Acum duceau pe o targă pe o femeie mai bătrână. I-s'a trîntit piciorul. Întreaba plîngînd:

— Nu mi-se va tăia oare piciorul?

Biata, abea de va scăpa cu viață, așa contuziuni grave a suferit.

Între grozăviile acestea s'a întâmplat că un preot ruten din Galția cu numele Petru Stilovszky, dormea desbrăcat într'un compartiment de clasa II, care era la mijlocul trenului și care din întâmplare a rămas intact.

Prețul obosit de lungă călătorie dormea un somn așa de profund încât n'a simțit nimic din oribila sguduitură și pîrîială. A dormit frumos mai departe, până dimineața, s'a sculat apoi și s'a îmbrăcat.

Observînd că trenul staționează prea mult, a eșit speriat întrebînd că e deja aceasta Budapesta? Abea acum a aflat de cele întamplate și îngenuchind a mulțumit lui Dumnezeu că l-a scăpat.

Noroculul întâmplător îl pot mulțumi că vagonul meu a rămas nevătămat. Că nu s'a întâmplat o nenorocire și mai mare, meritul este a mașinistului, care văzînd primejdia, a închis ventilatoarele, și a frînat din răsuputeri evitînd astfel explozie a căzantului, care putea să pricinuiască o catastrofă cu urmări incalculabile.

— Acții dela Institutul »Timișana« și dela Institutul »Someșana« se afă de vânzare — informațiuni, doritorii de cumpărare capătă mai pe larg la administrația »Tribuna«.

Funători! E o mare economie de bani dacă cumpărați tuburi de țigarete dela firma de jos.

100 bucăți „Kiling“ liber de nicotin 08 cor.

100 „Tiszi“ „ „ „ 10 „

100 „Delibáb“ „ „ „ 12 „

100 „Riz Abbazia“ „ „ „ 16 „

100 „Colibri“ „ „ „ 18 „

Singurul depozit pentru Ungaria Harmathy Pál, magazin de țigarete Debreczen. 7000 bucăți se trimit francate.

Cereți preț curent.

— Prin efectul miraculos al cremei »Aranka de Mintsek«, orice damă se face frumoasă ca 'n basme. Prețul unui borcan 1 coroană, borcan mai mare în culoare roză 2 coroane. Săpun »Aranka« 70 filer, apă de spălat »Aranka« 1 cor., pudră »Aranka« 1 cor., mare 2 cor. Cine dorește să aibă un păr frumos blond să folosească apa de păr »Aranka«. 1 sticlă 1 cor., una mare 2 cor. Cui îi încăruntăse părul să folosească regeneratoarea de păr 1 sticlă 2 cor. Se pot capăta numai la fabricatorul: laboratorul chimic Mintsek Géza. Kecskemét.

x Sticlărie, porcelanuri, lămpi și obiecte de lux de argint de china se pot procura pe lângă prețuri fixe și de

încredere la urmașul lui Müller Somlyai, Kolozvár Kossuth Lajos utca 4 sz., care e furnizorul mai multor Institute, întreprinderi și corporațiuni. Candelambre de biserică, lămpi suspendate 2 fl. 50, 12 pahare de apă dulcitate 72 cr. *Vă rugăm să fiți atenți la firmă.*

Ultime informațiuni.

Archiducele Leopold-Salvator la Sinaia. A. S. I. arhiducele Leopold-Salvator de Austria, venind din Brașov a sosit alături după prânz la 5 ore 10 minute la Sinaia.

Alteța Sa Imperială a fost așteptat la gara de Sinaia de către M. Sa Regele și A. S. R. prințul moștenitor Ferdinand precum și de dl D. Sturdza, președintele consiliului și de A. S. R. prințul de Schrenburg-Hartenstein, ministrul Austro-Ungariei la București. Trupele batalionului de vânători în garnizoană la Sinaia au dat onorurile și muzica militară a cântat imnul austriac.

După ce s'a întreținut câteva minute la gară cu M. Sa Regele cu prințul României și cu persoanele de față A. S. I. s'a urcat într'o trăsură cu M. Sa Regele și cu A. S. Regele, prințul moștenitor pentru a merge la castelul Peleş, unde el a fost oaspele M. Sale.

A doua zi seara A. S. I. a părăsit Sinaia și a sosit la orele 10 cu acceleratul la Brașov.

Economie.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta, 9 Iulie 1908.

ÎNCHEREA la 1 ORĂ:

Orău pe Oct. 1908 (100 Mg.)	22.64—22.66
Serău pe Oct.	19.10—19.12
Cvâa pe Oct.	16.94—16.95
Cenura pe Iulie 1908	14.72—14.74

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul

Orău	
De Tisa — — — —	23 K. 80—25 K. 40 fl.
Din comitatul Albei —	23 > 50—25 > 10 >
De Pesta — — — —	23 > 60—25 > 20 >
Bănățenesc — — — —	23 > 70—24 > 90 >
De Bacica — — — —	23 > 90—25 > — >

Poșta Redacției.

Dnul E. M. Faceți arătare la conzistor împotriva învățătorului fugar I. Sferdean, în ziar nu ne putem ocupa cu astfel de lucruri.

Poșta Administrației.

Pavel Colariu, Oravița. Am primit 10 cor., a abonament până la 1 Nov. 1908.

Sinesie Cocubea, Cameat. Am primit 2 cor. a abonament până la finea anului 1908.

Vas. Dolorean, N. Bogaș. Am primit 2 cor. a abonament până la 1 Ian. 1909.

Dnul Petru Crișan. Cibitghaz. Am primit 2 cor. a abonament până la 1 Iulie 1908.

D-lor N. Pilsca și I. P. Belde. Dezna. Am primit câte 2 cor. a abonament până la 1 Ianuarie 1908. De aici s'a trimis ziarul totdeauna regulat.

Redactor responsabil provizor Sever Bocu.

Editor proprietar George Nichin.

DE VÂNZARE!

Se vinde din mână liberă o vie situată admirabil pe dealul Covăsântului, în extensiune de 3 jughere, din cari peste 1 jughere plantate cu viță de soiuri excelente. Rod bogat și de calitate neîntrecută. În vie o colnă în stare bună, servește de plăcută locuință peste vară.

Informații mai de aproape la redacția »Tribunei«.

Aviz!

Tipărituri necesare învățătorilor precum:
«Act de dotațiune» (Dij level).
«Protocolul de dotațiune».
«Evidența plătirii salarelor învățătoresți și tipăriturile de înștiințare către inspectorii școlari».

Conform §. 10 din instrucțiunea ministerială referitor la salarele învățătoresți se află de vânzare în

Tipografia diecezană din Arad.
Pentru o școală se recer în total circa 25 coale a căror preț e 1 cor. 90 fil. cu porto cu tot.

Se caută

un învățacel român

în etate de 14 ani, să știe vorbi și scria ungurește. Doritorii să se adreseze la **Vasile Ciorogariu**, comerciant în R.-Pécska.

Invățător pentru România.

La școala germană evanghelică din **Constanța** află post un învățător, absolvent de seminar, care să cunoască și limba germană. Va da 30 ore pe săptămână la limba română. Necăsătorii vor fi preferați. **Salar la început 1500 lei și locuință liberă.**

Cererile și certificatele să se trimită la adresa domnului **Ernst Meyer**, pastor evanghelic, **Constanța**.

AVIZ.

În orașul Karczag, (comitatul Jász-Nagy-Kún-Szolnok) pe linia principală Szolnok-Nagyvárad, cu începutul anului școlastic curinte s'a deschis gimnaziu superior reformat (în anul școlastic curinte se va ține primul examen de maturitate); acest gimnaziu îl recomand călduros în atențiunea preștatimilor părinți români, cari doresc pe anul școlastic viitor a-și duce băieții lor să-și poată însuși perfect limba maghiară.

Acest gimnaziu superior, pentru elevi români e mai favorabil decât alte gimnazii maghiare de pildă din: Debrecen, Kecskemét, Szarvas și altele, — din motivul, că aici avem biserică gr. or. unde elevii în Duminicile și sărbătorile prescrise de ministrul de culte pot asista la serviciul divin și pot să împărtăși în catechisare regulat, — iar în fine fiindcă în sf. biserică gr. or. de aici serviciile divine să celebrează în limba grecească, — astfel elevii gr. or. ori gr. cath. dela gimnaziul de aici își vor putea însuși într-o câțva și limba grecească, — ceea-ce le vor servi sigur de mare ajutor întru studiarea limbii grecească din gimnaziu.

Deci acei preștim. părinți, cari doresc cași înscrie băieții pe anul școlastic 1908/9 aici, sunt rugați a se adresă la subscrisul carele la dorință se va îngriji de locuință și vipt corăspunzător fie la vreun profesor fie la familii private.

Karczag, 1 Iunie 1908.

Nicolae Popescu,
paroh gr. or.

**APĂ MINERALĂ PHOENIX
DIN BUZIĂȘ**

ÎN PRIVINȚA EFECTULUI **PENTRU BOALELE DE RINICHI ȘI BĂȘICĂ**
INTRECE TOATE APELE.

La gust e plăcută, puțin acrie, nu e feruminoasă și abundează în acid carbonic. **Apă de masă neobișnuit de răcoritoare.** Intrebuințată pentru cură de beut, pentru boale de rinichi și bășică, pentru formațiunea petrii de bășică și înisipare, pentru catarul organelor de respirație și de secrețiune s'a dovedit de un efect eminent.

PROSPECTE trimite gratuit administrația izvorului:
Direcțiunea stațiunii balneare Muschong — în Buziăș.

Reclama e sufletul comerțului.

Anunț.

Se află de vânzare la subscrisul **Vin din 1907** de o calitate foarte bună, cu 46 coroane hecto în loc. Vinul se vinde numai în vasul cumpărătorului.
Iuliu Groșorean, învățător.
up. Világos **Gașa**

Un tinăr român,

absolut de 6—8 clase gimnaziale și cu conștință în farmacia la subscrisul, pe lângă condițiuni favorabile. Cei ce cunosc limba germană sunt preferați.

Csákova (Temes-m.) **Dionisie Negru,** farmacist.

Anunț.

Am onoare a aduce la cunoștința onor. publică că în comuna Agriș se află de vânzare

VAR calitate mai bună
cu preț moderat, cu vagon sau cu trăsură. Piatra de var se primește îndărăt în prețul varului. Cumpărătorii să se adreseze la **Romul Motorca,** preot, Agriș. u. p. Ternova.

Merzai Kálmán curelar și șeluri
Nagyvárad, Szt. János utca 48.

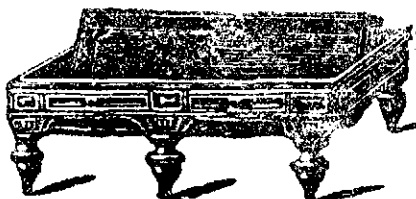
Hamuri, șele, instrumente trebuincioase pentru călărit, drum și vânat, frâne și biciuri, procovițe pentru cai

fine și ieftine, giamantane de călătorie, genate de piele, portomoncie, în mare asortiment.

Prețuri ieftine. Dresări se efectuează în mod grabnic și prompt.

DOSA FARKAS

fabricant de billard în Cluj,
Kolozsvár, Mátyás király-tér nr. 3.

Depozit de billard gata. Pregătesc mese de billiard și le reparăz atât

în oraș cât și în provincie, imediat. Țin țin depozit **bastoane de billiard** (daco) chiulele de billiard de **bansolin și fildes**, (os de elefant), apoi: **cretă, piele de billiard, lipici** și ori-ce alte lucruri trebuin-

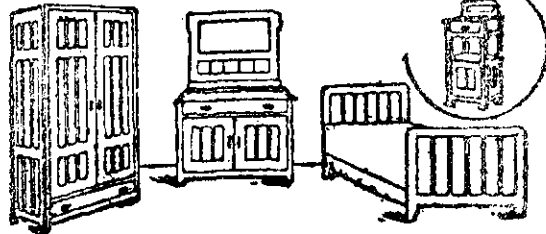
Primesc tot felul de lucrări de instalare pentru **cafenele, cofetării și locuințe.**

Ioan Philipovits fabricant
de ornamente, steaguri bisericesti
steaguri pentru reuniuni și baldahin
VERSECZ.

KARL HORED T
magazin de mobile.

Nagyszeben, Salzgasse Nr. 33.

Magazin de dulapuri, mese, scaune, scaune de copii, paturi, divane credențe, paturi de bucătărie, spălător și tot felul de mese, **Scaune din lemn încovoiat, scaune cu leagăn** foteluri de biuro, taluret cu șurup, mese de ceai ș. a. **Sunt totdeauna în depozit.**

Au apărut **Compoziții românești de Tib. Brediceanu.**

Doine și cântece. (Voce și piano.)

CAIETUL I. Foaie verde, foi de nuc. Cântă puțul cucului. Bădișor depărțitor. Spune mândr' adevărat. Vai, bădiță dragi ne-avem. Cine m'aude cântând. Bade, zău, o fi păcat. Bagă Doamne luna 'n nor.

CAIETUL II. Știi, tu bade, ce mi-ai spus. Vîno, bade, iar acasă. Năcăjit ca mine nu-i. După ochi ca murele. Floare lui, floare trecui. Cântece haiducesc. Trageți voi boi! Cine n'are dor pe vale.

Jocuri românești. (Piano solo.)

CAIETUL I. Logojana. Măzărîca. Ardeleana (ca'n Bănat) I. Pe picior I. Ardeleana I. Brău I. Hora. Ardeleana (ca 'n Bănat) II.

CAIETUL II. Ardeleana (ca 'n Bănat) III. Ardeleana II. Pe picior II. Parina. Învărtirea I. De doi. Ardeleana III. Brău II.

CAIETUL III. Brău III. Hațegana. Ardeleana (ca 'n Bănat) IV. Învărtita II. Pe picior III. Ardeleana (Abrudeana) IV. Ardeleana (ca'n Banat) V. Brău IV.

Prețul unui caiet: 4 coroane (5 lei).

De vânzare la toate librăriile românești.

Serata etnografică, caietul I.: Prețul 2 cor. (lei 2'50).

==== Caietele. II. și III. epuizate. ====

Depozit general:

Librăria arhidiecezană Sibiiu (Nagyszeben).

CORNEL N. DEMETER farmacist în Szászváros.

Peronospin pentru stropirea viei contra peronosporei e mai bun și mai ieftin și manipularea cu mult mai simplă, ca piatra vînată. Un pachet de 100 litre apă costă 60 fil. Pravul acesta să folosește și la stropirea pomilor. La comandă de 10 pachete să trimit francate. Revanzătorii capătă rabat corăspunzător.

Preparate cosmetice.

Cream de benzoe mygdale. Creamul de benzoe mygdale servește pentru conservarea, înfrumșetarea și albirea mânilor și feței, dând totodată și o fineță deosebită. Delătorează tot felul de necurătenii de pe mână și față, — precum: pete, bubițe, zgrăbunțe, pisteni (mitesser), precum netezește și zbîrciturile. Conținutul creamului acestuia e nestricăcios pentru față și mâni. Prețul 60 fileri.

Săpunul de benzoe mygdale. Săpun excelent pentru toilette. E preparat din ingredientii foarte fine, și din miroasuri plăcute de flori. Albește și netezește pielea. Se recomandă a se folosi împreună și săpunul de benzoe mygdale. Prețul 70 fileri.

Poudre Veturien. Acopere foarte bine, încât nici nu să observă că fața este pudrată. Intrebuințată pudra cu creamul de benzoe mygdale și razele soarelui. In culoare albă, roză și galbină. Prețul 1 cor.

Veturien Parfeum. Vera-violetta, cel mai fin parfum de violele, lăcrămioare și scumpie (iorgovan) și Jockey Club. Pr. 1'60 fil. — „Ideal“, cel mai nou parfum, 2 cor.

Apa de gură „Cremier“ (Albă sau roșie.) Prin întrebuințarea apei „Cremier“ acestea nu devin dinții găunoși, — și delătorează durerea dinților, precum să și interese dinții și gingiile. Prin întrebuințarea apei acesteia, să delătorează mirosul neplăcut și greu din gură. Prin întrebuințarea apei acesteia cu pravul de dinți „Cremier“ devin dinții foarte frumoși, albi. Prețul 80 fileri.

Pravul de dinți „Cremier“ Prin întrebuințarea pravului acestuia devin dinții frumoși și albi. Prețul 70 fil.

Perii de dinți, fine. Alegere mare, în diferite prețuri. **Esență de China.** Contra căderii părului cu rezultat foarte bun. Prețul 1'40 fil. **China tannopomada.** Pentru creșterea părului. Prețul 70 fileri. **Olcu de nucă.** Extract de nuca oleica, pentru conservarea părului. 1 sticlă 80 fileri.

Diferite miroasuri de parfumeze de prima calitate — să capătă după măsură. — Săpunul de benzoe mygdale e cel mai bun în întrebuințare. Săpunuri foarte fine — și deosebit plăcut mirositoare, se capătă în diferite prețuri.

Prav contra opăritului și urmărilor neplăcute la copii. Prețul 50 fileri. **Prav contra asudatului** Prețul 50 fileri.

Prav pentru insecte. 20, 40 fil. și 1 cor.

Instrucțiuni pentru prepararea rumului, dif. liqueuri și alte băuturi. **Syrup de zmeură!** Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahar rafinat. 1 klg. 1 cor. 20 fil. Un demjon poștal de 4½ klg. franco trimis 6 cor. 50 fil.

Adresa să fie precisă și legibilă! Numele întreg, comuna, nr. casei, posta ult. și comit.

In tipografia diecezană din Arad str. Batthyányi Nr. 2.

au apărut și se află de vânzare

atât în numita tipografie cât și la:

Librăria arhidiecezană Sibiiu. Librăria A. Mureșan Brașov.

Librăria I. Ciurcu Brașov. Librăria diecezană Caransebeș.

Librăria Nemes Kálmán.

Lugos (Lugoj).

următoarele compozițiuni muzicale:

Cântări bisericesti pentru slujbe ocazionale din Molitvelnic (Evhologin) ș. a., aranjate pe note de Trifon Lugojan, prof. de muzică și cântare. — Prețul 8 cor.

De ducă... Cor bărbătesc pe motiv poporal de Trifon Lugojanu. Prețul 1 coroană.

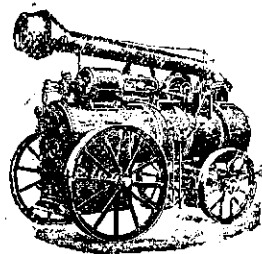
Negrufa cor mixt cu soli de Ioan Vidu. — Prețul 1'50. **Coasa** Melodie poporală. Prelucrare și arm. de I. Vidu. — 1 cor.

Logojana pentru o voce și pian de Ioan Vidu. — Prețul 1 cor. 50 fil.

Preste deal... Cor mixt cu soli compus pe motive din muzica poporală română. De Ioan Vidu. Prețul 1 coroană 50 fileri.

Deschidere de magazin de mașini.

Aduc cu stimă la cunoștință on. mele clientele, că în le-gătură cu atelierul meu de lăcătușerie, am deschis un **magazin de mașini economice și de cusut, unde țin exclusiv mașini de prima calitate pe cari le vând în bani gata și în rate.**

Rog pe on. public să mă sprijinească și în această întreprindere, pentruce le voi fi recunoscător prin aceea, că în calitate de specialist, voi desface numai marfă potrivită cu terenul nostru, și înainte de a se vinde e bine examinată în atelierul meu.

Țin în depozit mașini de sămănat și pluguri, tăietoare de napi

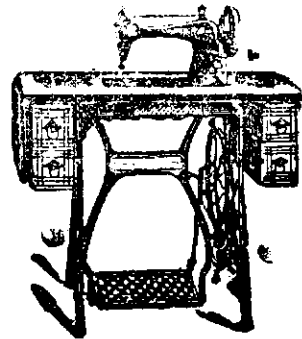
și seceră, grapă, sfărmașoare de cucuruz, presă de vin etc.

Recomand mai departe practicele

mașini de cusut

și ace de cusut pentru ecestea, elastic și curele, uleuri și tot felul de părți de mașină.

Mai fac tot felul de lucruri de **lăcătușerie** pregătesc grillagiuri de fer, porți de fer, arme, balanțe, pompe de fântâni, stropitoare de struguri, reparaturi de mașini de aburi etc.

Recomand on. public pentru îmblătit, mașinele mele de îmblătit cu aburi, conduse însuși de mine pe care o dau cu chirie.

Solicitând părtinirea on. public, rămân cu stimă:

ALEXANDRU NAGY
PANKOTA. (PÂNCOTA).

Nu mai sunt bătăături!

(Ochi de găină).

Cine vooește să scape de bătăăturile dureroase să folosească

„Anti-Klavin“

care prin compoziția ei chemică e cea mai eficace și mai bună.

După a doua întrebuințare bătăăturile

:: :: vor dispore necondiționat. :: ::

Nenumărate scrisori de mulțumire și recunoștință.

➡ **Prețul unui tub : 80 fileri.** ⬅

O față cu pistrui o face albă ca zăpada,

Apa americană contra pistruiilor de Dr. HYAM

și

Săpunul american contra pistruiilor de Dr. HYAM

Depozitul principal:

Dr. Vámos și Fűredi

drogherie și parfumerie.

AZ „ANGYALHOZ“.

Pécs. Pécs.